

MAISEMANVUOKRAUS –IDEA LUO UUSIA MARKKINOITA METSÄMAISEMILLE

Ennen leipä otettiin suoraan metsästä

Kaskeaminen, tervanpoltto, laivanrakennus ja puun käyttö omavaraistaloudessa ovat esimerkkejä ajalta, jolloin maisemalla ei juurikaan ollut merkitystä. Modernin metsäteollisuuden kehittymisen myötä käynnistyi 1800-luvun lopulla metsänhoito, jolla haluttiin turvata puun saatavuus myös tulevaisuudessa. 1900-luvulla tavoiteltiin puuntuotannon kannattavuutta, 1990-luvulla luonnon monimuotoisuus tuli vahvasti metsätalouteen.

Metsänomistaja saa nykyisin tuloa puunmyynnin lisäksi luonnon määräaikaisesta suojelusta metsätalouden ympäristötukena ja uutena vaihtoehtona otettaneen käyttöön luonnonarvokauppa. Puuntuotannon kannattavuuden tavoitteesta ollaankin siirtymässä metsänomistamisen kannattavuuteen. Vuonna 2005 metsänomistamisen rahavirrat eri lähteistä olivat seuraavat. milj.euroa/vuosi

Puuraaka-aineen myynti, 1700

Hirvituhokorvaus, 4

Metsätalouden ympäristötuki, 3

Koristejäkälän myynti, 0,5

Uutuus: luonnonarvokauppa

Uutuus: maisemanvuokraus –idea ja muut non food- tuotteet

Uutuus: Pääomatulot luontomatkailusta

Uudistushakkuualojen maisemallinen laatu tiedetään

Uudistushakkuu aiheuttaa metsätalouden töistä eniten keskustelua maisemanmuutoksista. Vaikka ihmiset havaitsevat saman maiseman eri tavoin, on olemassa eräitä yleisesti hyväksytyjä metsämaiseman hoidon periaatteita, joilla voidaan arvioida maiseman laatua. Uudistusalojen maisemahoidollinen laatu arvioitiin ensimmäisen kerran 2006.

Kohteet valittiin satunnaisotannalla uudistusleimikoista, joista oli saapunut metsänkayttöilmoitus 1.7.2004 - 31.12.2005 metsäkeskukseen. Valituista kohteista arvioitiin maisemallinen merkitys. Tulokset olivat seuraavat (siis vuodelle 2006):

Uudistusalalla ei maisemallista merkitystä, 70% kohteista

Kaukomaisemassa näkyviä uudistusaloja, 7 % kohteista

Lähimaisemassa näkyviä uudistusaloja, 23 % kohteista

Lähi- tai kaukomaisemassa näkyvät hakkuualat arvioitiin erinomainen, hyvä, välttävä, heikko –laatuluokkiin. Tulokset vuonna 2006.

Erinomainen, 44 %

Hyvä, 50 %

Välttävä, 6 %

Heikko, 0 %

Johtopäätökset: Laatu on kelpollinen, tavoitteena kuitenkin edelleen laadun parantaminen. -> tarvitaan uusi maisemanhoidon opas, edellinen on vanhentunut ja vuodelta 1998

Maisemanvuokraus –idea tarjoaa toimintatavan

Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio ja Suomen Kylätoiminta ry ideoivat, paikallinen testaus tehdään yhteistyössä Metsänomistajien liitto Länsi-Suomi ry:n kanssa. Aloite tehtiin syksyllä 2005, rahoitus saatiin maaseutupolitiikan yhteistyöryhmältä ja maaseutu- ja luonnonvaraosastolta vuosille 2006 ja 2007.

Ideana on, että maiseman hyödyntäjä ja maanomistaja sopisivat uudistushakkuun määräaikaisestä siirtämisestä, ja kumpikin hyötyisivät menettelystä. Maanomistajan ja metsän muiden käyttäjien tavoitteet sovitettaisiin yhteen markkinamekanismia hyväksikäyttäen. Sopijaosapuolilla ja heidän edunvalvojillaan tulee olla riittävästi tietoa ja edelleen kehittämistä ja päätöksentekoa varten.

Kohde säilyisi omistajansa hallinnassa, mutta omistajan käyttöoikeutta rajoittaisi sopimus, jonka perusteella maksettaisiin korvaus. Maisemanvuokrasopimus ei saisi pysyvyyssuojaa kiinteistön omistusoikeuden vaihtuessa. Siksi sopimukseen kannattaisi laittaa ehto. Idean lähtökohtana on, että perustuslaki turvaa omistajalle oikeuden omaisuutensa normaaliin ja kohtuulliseen käyttöön.

Maisemanvuokraus-idea on tarkoitettu talousmetsään, jolloin maanomistaja ja maisemanhyödyntäjä ovat sopijia. Lait saattavat kuitenkin rajoittaa metsän käyttöä ja rajoitukset saattavat edellyttää yhteiskunnan korvausta, joista on säädetty erikseen esimerkiksi ML10§, LsL, MRL.

Maisemanvuokrauksen hinnoittelun esimerkki, kun uudistuskypsän puuston arvo lähötötilanteessa on 10 850 euroa:

- Uudistushakkuuta siirretään ja puusto kasvaa 10 vuotta, puuston arvo on 10 vuoden kuluttua 13 400 euroa
- Uudistushakkuu nyt ja puunmyyntitulot sijoitetaan 5% korolla, sijoituksen arvo 10 vuoden kuluttua on 17700 euroa
- > Maanomistajan taloudellinen menetys on 4200 euroa, joka nykyarvona on 2600 euroa

Maisemanvuokrauksen hyödyt:

- vähentää yhteiskunnallisia ja ihmisten välisiä jännitteitä, jotka koskevat maanomistusta ja metsien käyttöä
- muuttaa erilaiset metsän käytön intressit markkinakeinolla ratkaistaviksi, ei tarvita mielenosoituksia, kettinkejä tai muuta vihanpitoa
- luo pelisääntöjä maaseudun ja kaupunkien asukkaiden vuorovaikutukselle ja tuo good willia heidän välilleen
- luo pelisääntöjä metsämaisemaa hyödyntävien toimijoiden ja tuottajien vuorovaikutukselle ja tuo good willia heidän välilleen

Vertailuna ovat toimivat ja vakiintuneet käytännöt vuokra-asuntomarkkinoilla ja takseissa eli siis tietyn hyödykkeen tarvitsijan ja sen laillisen omistajan välillä. Markkinat toimivat kitkattomasti eikä niitä aseta kyseenalaiseksi.